

Täysistunto

Tiistai 26.11.2019 klo 14.00—20.15

4. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2020 talousarvioesityksen (HE 29/2019 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 89/2019 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 1 tunti. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

18.50 **Valtiovarainministeri Mika Lintilä:** Arvoisa puhemies! Sen verran palaan tuohon äskeiseen keskusteluun, että toivon, että edustajat ottavat erityisesti työministerin kanssa esille näitä kysymyksiä, mitä tässä loppuvaiheessa tuli. Ajattelen, että on oikeus ja kohtuus, että viisi tuntia keskustelua kyseisestä aiheesta riittää ja voidaan mennä järjestyksessä eteenpäin.

Arvoisa puhemies! Osaavan työvoiman saatavuus on kyselyissä yritysten kärkihuolten joukossa. Työllisyyden kasvu ei saa pysähtyä pulaan osaajista. Hallituksen esityksessä vuoden 2020 talousarvioesityksen täydentämisestä ehdotetaan opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle 20 miljoonan euron lisäystä. Jatkuvan oppimisen ja osaamisen kehittämisen tavoitteena on edistää osaavan työvoiman saatavuutta. Määräraha on tarkoitus käyttää jatkuvan oppimisen uudistuksen tukeen sekä välittömien, nopeavaikutteisten, työllisyyttä edistävien toimien toteuttamiseen. Esityksessä määrärahoja ehdotetaan korotettavaksi yhteensä 101 miljoonalla eurolla ja tuloarviota alennetaan yhteensä 95 miljoonalla eurolla.

Täydentävän talousarvioesityksen suurin kokonaisuus liittyy sotiemme veteraaneihin. Jo edellinen hallitus päätti, ja marraskuun alussa tuli voimaan lakimuutos, jossa kotona asuville veteraaneille annetaan valtion puolesta maksuttomat palvelut heidän tarpeisiinsa. Kunnat olivat kuitenkin arvioineet määrärahatarpeet aivan alakanttiin, siksi ensi vuodelle on tarpeen lisätä rintamaveteraanien kotiin vietäviä palveluita 110 miljoonalla eurolla. Tähän kokonaisuuteen liittyy myös rintamalisän korotus kunniakansalaisillemme nykyisestä 50 eurosta 125 euroon kuukaudessa huhtikuun 2020 alusta alkaen. Syy siihen, miksi korotus alkaa huhtikuussa, johtuu puhtaasti Kelan omista teknisistä valmiuksista, joten sen vuoksi aloitus on huhtikuussa. Tällä halutaan turvata myös se, että kodin ulkopuolella asuvat veteraanit saavat tukea esimerkiksi tehostetun palveluasumisen maksuihin. Tämä muutos, kuten aiempikin lakimuutos kotiin vietävistä palveluista, perustuu veteraanijärjestöjen esitykseen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2019 vp

Pelastustoimien toimintamenoihin ehdotetaan 2,4 miljoonan euron lisäystä Kuopion Pelastusopiston toiminnan vahvistamiseen. Luonnonvarakeskuksen toimintamenoihin ehdotetaan yhteensä noin 1,2 miljoonan euron lisäystä Maatalouslaskennan 2020, Ruokahävikiseurannan ja päästökattodirektiivin kansalliseen toimeenpanoon. Valtiovarainministeriön pääluokassa on 5,6 miljoonan euron lisäys valtionavustustoiminnan kehittämiseen ja digitalisaatiohankkeisiin. Täydentävään esitykseen sisältyy myös useita lisäyksiä eri virastojen toimintamenoihin ja eri aloilla toimivien järjestöjen tukemiseen.

Arvoisa puhemies! Tuloarvion alenemisen merkittävin syy on hallituksen esitys uusien kone- ja laiteinvestointien korotetuista poistoista. Tällä esityksellä pyritään osaltaan luomaan yrityksille kasvua tukevaa ja investointeihin kannustavaa toimintaympäristöä. Investoinnit saa esityksen mukaan vähentää verotuksessa nopeutetusti kaikilla toimialoilla, joten kyse on uudenlaisesta kannustimesta. Muutoksien aiheuttamat kuntien verotulomenetykset kompensoidaan kunnille täysimääräisesti. Kokonaisuutena ehdotus tulee lisäämään valtion nettolainanottoa 196 miljoonalla eurolla. Kaikkiaan valtion nettolainanoton arvioidaan olevan 2,2 miljardia euroa vuonna 2020.

18.55 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Kiitos ministeri Lintilälle selkeästä ja hyvästä esittelystä.

Isoisäni on 96-vuotias sotaveteraani Kuusamosta. Kun hän jokin aika sitten siirtyi palvelutaloon, mukana seurasi kaksi valokuvaa hänen seinälleen. Toisessa kuvassa on isoisäni ja edesmennyt isoäitini. Heidän tiensä kohtasivat evakkotaipaleella. Toisessa kuvassa katselee marsalkka Mannerheim. Tuota marsalkan kuvaa katselin jo pienenä lapsena mummolassa. Se oli mummolan olohuoneessa vuodesta toiseen samalla paikalla, josta jokainen saattoi sen huomata. Marsalkan kuvan äärellä ja papan jutteluista ymmärsin, että siinä on mies, joka teki meidän isänmaallemme suuren palveluksen. Myös sen oivalsin, että jokainen veteraani ja sodan sukupolvet, miehet ja naiset, tekivät isänmaallemme suuren palveluksen.

Arvoisa puhemies! Itsenäisen Suomen 100-vuotisjuhlan kunniaksi Tilastokeskus keräsi vuonna 2018 listan vertailuista, joissa Suomi on maailman kärjessä. Tässä muutama huomio siitä: Suomi on maailman vakain valtio. Suomi on maailman turvallisin maa. Suomessa on maailman paras hallinto. Suomessa on maailman vähiten järjestäytynyttä rikollisuutta. Suomi on maailman onnellisin maa. Suomessa on maailman puhtainta ilmaa. Suomessa on eniten metsiä Euroopassa. Suomi on maailman lukutaitoisin maa.

Arvoisa puhemies! Tämän hyvinvoinnin meidän sotiemme veteraanit mahdollistivat. He puolustivat isänmaatamme, joka on monessa suhteessa maailman paras maa, vaikka on meillä, niin kuin tänään olemme kuulleet, paljon parannettavaakin vielä, mutta paljon on myös hyvää ja paljon kiitoksen aiheita. Kiitos siitä veteraaneille.

Haluan osaltani kiittää koko eduskuntaa siitä, että kaikki puolueet yhdessä päättivät parantaa kunniakansalaistemme veteraanien asiaa. Tässä hallituksen esityksessä valtion korvausta rintamaveteraanien kotiin vietäviin palveluihin ehdotetaan korotettavan 110 miljoonalla eurolla, ja aivan kuten ministeri Lintilä kertoi, tarve korotukseen perustuu kuntien ilmoitukseen niiden arvioimasta määrärahatarpeesta veteraanien palveluiden toteuttamiseksi. Tämän ohella rintamalisiin ehdotetaan 4,7 miljoonan euron korotusta. Rintamalisiä nousee nykyisestä 50 eurosta 125 euroon kuukaudessa. Korotuksesta on sovittu yhdessä kaikkien eduskuntapuolueiden kesken, kuten viime vuosina on ollut tapana veteraanien etuuksia tai palveluita parannettaessa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2019 vp

Arvoisa puhemies! Vietämme kohtapuoliin itsenäisyyspäivää. Silloin, sen alla ja aina muulloinkin on tärkeää muistaa veteraaneja ja pitää heistä hyvää huolta. ”Hoivatkaa, kohta poissa on veljet.”

18.59 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Iloitsen myös näistä veteraanien lisärahoista. Kun olin itse varusmiespalveluksessa, kirjoitin isoisälleni seuraavat sanat: ”Teit työtä kodin, uskonnon ja isänmaan puolesta — minun puolestani. On minun vuoroni tehdä osuus huomisen lasten eteen. Osaanko tehdä sen?” Tänä päivänä muistan isoisiani Jalmaria ja Eeverttiä, kummisetääni Aakea ja kaikkia veteraaneja, jotka ovat rakentaneet meille tämän maailman onnellisimman maan. Moni uhrasi terveytensä, moni henkensä. Suomessa elää keskellämme vielä noin 8 000 veteraania. Oli hienoa, että kaikki puolueet syksyllä sopivat tästä korotuksesta. Yksissä tuumin tätä rintamalisää korotetaan nykyisestä 50 eurosta 125 euroon, ja myös vaikeavammaisten sotainvalidien aviopuolisoiden kuntoutus helpottuu. Lämmin kiitos veteraaneille ja menneille sukupolville. Heidän esimerkkinsä opettaa meille kiitollisuutta, realistisuutta ja tulevaisuudenuskkoa. Isänmaa on meille rakas. On meidän vuoromme kantaa vastuuta sukupolvien ketjussa ja rakentaa tätä maata huomisen lapsille. Lapset tuovat ilon tullessaan.

Tänään on ollut mielessä myös aikaisemmin täällä eduskunnassa työtä tehneiden, niin sanottujen veteraanikansanedustajien työ. Hekin ovat rakentaneet tätä maata. Mielessä on tänään erityisesti edesmennyt työtoverimme Antti, jonka muistolle vietimme tänään hiljaisen hetken. On syytä kiitokseen. On meidän vuoromme hoitaa yhteisiä asioita.

19.02 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Yhdyn edeltäviin puhujiin siinä mielessä, että on tärkeää, että pidämme huolen sotiemme veteraaneista. Tällä täydentävällä talousarvioesityksellä hallitus panostaa myös tulevaisuuteen, panostaa lisää koulutukseen ja nostaa järjestöjen rahoitusta. Nämäkin molemmat lisäykset ovat todella tarpeellisia ensi vuoden talousarviokokonaisuutta ajatellen.

Täällä on tänään jo käyty perusteellista keskustelua hallituksen työllisyyspolitiikasta. Jatkan siitä vielä hieman tämän lisätalousarvion näkökulmasta. Työmarkkinat ovat murroksessa muun muassa teknologian kehittymisen, digitalisaation ja ilmastokriisin vuoksi. Meillä on kaikki mahdollisuudet toteuttaa rakennemuutos ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestäväällä tavalla. Se vaatii panoksia erityisesti koulutukseen sekä tutkimukseen, kehitykseen ja innovaatioihin. Yhteiskunnassa, jossa työn murros on nopeaa ja pitkät työurat samoissa tehtävissä monille historiaa, tulee ratkottavaksi, miten saamme työt ja tekijät kohtaamaan nykyistä paremmin. Yksi avaintekijä tähän ovat joustavat koulutuspolut.

Arvoisa puhemies! Tätä ongelmaa paikkaamaan opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle ehdotetaan 20 miljoonan euron lisäystä jatkuvaan oppimiseen ja osaamisen kehittämiseen. Jotta työntekijät ja työpaikat saadaan kohtaamaan, on helpotettava uudelleen-kouluttautumisen ja elinikäisen oppimisen mahdollisuuksia. OECD:n arvion mukaan 21 prosenttia työtehtävistä tulee muuttumaan merkittävästi seuraavan 10—20 vuoden aikana. Ammatit muuttuvat korkeampaa osaamista edellyttäviksi. Muutosvauhti on niin nopea, että yksinomaan nuorten ikäluokkien koulutuksella uuden osaamisen tarpeeseen emme kykene vastaamaan. Opetus- ja kulttuuriministeriön jatkuvan oppimisen työryhmän väliraportissa todetaan, että 80 prosenttia uusista, syntyvistä työpaikoista edellyttää korkeasteen tasoista osaamista, kun taas työtehtäviä katoaa sieltä, missä osaamisvaatimukset ovat matalia. Tällä hetkellä työmarkkinoilla olevista 30—60-vuotiaista suomalaisista noin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2019 vp

300 000 on käynyt vain peruskoulun. Uudelleen kouluttautumismahdollisuuksille on siis suuri tarve. On luotava tilaisuuksia kouluttautua uudelleen ja kehittää omaa osaamistaan joustavasti ja helposti. Tähän hallitus nyt lisää rahoitusta. Tämä edistää osaltaan hallituksen työllisyystavoitteen saavuttamista. Määräraha on tarkoitus käyttää välittömien, nopea-vaikutteisten työllisyyttä edistävien toimien toteuttamiseen.

Arvoisa puhemies! Tämä lisätalousarvio tuo arvokkaita resursseja myös kansalaisyhteiskunnalle. Nostamme ympäristöjärjestöjen, rauhanjärjestöjen ja ulkoministeriön toimialaan liittyvien järjestöjen avustuksia, mikä vahvistaa kansalaisyhteiskuntaa ja turvaa järjestöjen toimintaedellytyksiä niiden äärimmäisen tärkeässä työssä. Olen todella iloinen 400 000 euron lisärahoituksesta luonto- ja ympäristöjärjestöille. Tällä varmistamme, että saamme järjestöt entistä paremmin mukaan tekemään kanssamme töitä luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen pysäyttämiseksi ja ilmastokriisin torjumiseksi. Nyt kun olemme päättäneet tehdä Suomesta hiilineutraalin vuoteen 2035 mennessä ja ryhtyä pikaisiin toimiin luonnon monimuotoisuuden vähenemisen pysäyttämiseksi, on tärkeää, että kansalaisyhteiskunta pidetään päätöksenteossa vahvasti mukana. Tällä kaudella toteutamme useita laajoja ympäristöön vaikuttavia lainsäädäntö- ja kehittämishankkeita, muun muassa luonnonsuojelulain, ilmastolain ja kaivoslain uudistukset. Niissä tarvitaan myös ympäristöjärjestöjen asiantuntemusta. Järjestöjen työpanosta tarvitaan paitsi päätöksenteon sparraajana myös ympäristöasioista tiedottamisessa, ympäristökasvatuksessa ja kansalaisten neuvonnassa.

Arvoisa puhemies! Luonnonvarakeskus on saamassa 1,2 miljoonan euron lisärahan Maatalouslaskenta 2020:n, Ruokahävikkiseurannan ja päästökattodirektiivin kansalliseen toimeenpanoon. Keväällä 2018 alkaneessa Luken kolmevuotisessa Ruokahävikkiseuranta ja -tiekartta -hankkeessa rakennetaan elintarvikejätteen kansallista seurantajärjestelmää yhteistyössä alan toimijoiden ja ministeriöiden kanssa. EU:ssa hyväksyttiin keväällä 2019 asetus, jonka mukaan jäsenmaiden on raportoitava elintarvikejätteensä komissiolle vuodesta 2020 lähtien. Tämä on tärkeä laki, sillä ruokahävikki on suurta tuhlausta, jota pitää pyrkiä tehokkaasti vähentämään. Suuri osa ruokahävikistä syntyy kotitalouksissa. Yksi suomalainen tuottaa kotona noin 23 kiloa ruokahävikkiä vuodessa. Se tarkoittaa, että noin 125 euron edestä menee ruokaa suoraan roskiin. Ruokahävikkiä on kuitenkin tärkeää vähentää ruokaketjun kaikissa vaiheissa. Siihen hankkeella löydetään toivottavasti uusia ratkaisuja.

19.07 Anu Vehviläinen kesk: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin tähän veteraaniasiaan. Ensi lauantaina tulee 80 vuotta talvisodan syttymisestä, ja itse asiassa parin viikon päästä rintamaveteraaniasiaan neuvottelukunta juhlii 40-vuotisjuhlaansa, joten nämä päätökset, mitä on meille tulossa tänne käsittelyyn, ovat erittäin tärkeitä ja myös itsenäisyyspäivän aikaan sopivia.

Ensinnäkin tähän rintamalisään. Tämän osaltahan on tarkoitus, että rintamalisää korotetaan merkittävällä tavalla aina sinne 125 euroon kuukaudessa ensi huhtikuun alusta alkaen. Ja sitten on tämä isompi asia eli rintamaveteraanien kotiin vietävät palvelut. Todelakin reilu vuosi sitten kaikki eduskuntaryhmät yhdessä tekivät töitä sen eteen, että saatiin veteraanijärjestöjen kaikki veljet samalle viivalle, asia toteutettua, mikä tarkoittaa sitä, että sotainvalidien kanssa pääsevät kaikki rintamaveteraanit samojen kotipalvelujen piiriin. Ja niin kuin nyt tuli esille tässä täydentävässä esityksessä, kuntien puolelta oli kyllä arvioitu

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2019 vp

tämä tarvittava rahasumma erittäinkin paljon alakanttiin, ja nyt tosiaankin tässä täydentävässä tulee tämä 110 miljoonaa euroa ensi vuodelle tähän asiaan.

Haluan vielä tässä yhteydessä ottaa sen esille, että ei ole todellakaan vuosikymmenien aikana kunniakansalaisiamme kohtaan liian nopeasti toimittu. Meillä ei ole enää kuin noin 8 000 sotiemme veteraania keskuudessamme, ja näitä päätöksiä on tehty tässä vuosi vuodelta ja väki on pienentynyt. Mutta kuitenkin pidän hyvänä, että nyt on pystytty tätä viemään tässäkin kohtaa eteenpäin.

Itseeni, ja ehkä aika moneen muuhunkin teistä, on ollut yhteydessä myös Kaatuneitten Omaisten Liitto, jolla on omia ajatuksia siitä, miten sotaorpoja pitäisi pystyä huomioimaan, samoin kuin soteleskiä, joita meillä on vielä elossa ehkä noin nelisenkymmentä ja jotka ovat keski-ikänsä 98-vuotiaita. Tämän halusin tässä tuoda esille.

Tiedän, että tämä yhteistyö ja nämä esitykset on tehty eduskuntaryhmien yhteistyönä ja kuunnellen myös rintamaveteraaniain neuvottelukuntaa, ja näin varmaan on hyvä tässä toimia. Tulemme tämän esityksen lainsäädäntöpuolen käsittelemään vielä sosiaali- ja terveysvaliokunnassa.

Aivan lopuksi toisesta asiasta eli Pelastusopistolle laitettavasta 2,4 miljoonasta eurosta: Pidän sitä erittäin tärkeänä. Se hälventää Kuopiossa sitä ajatusta, etteikö Kuopiota haluttaisi kehittää. Tämä on erittäin hyvä asia.

19.10 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on julkisen talouden suunnitelman täydentäminen. Määrärahoja ehdotetaan korotettavaksi yhteensä 101 miljoonalla eurolla, ja tuloarvioita alennetaan 95 miljoonalla eurolla. Verotuloarvio alenee 98 miljoonaa, sillä hallituksen esityksen mukaan uusien kone- ja laiteinvestointien hankinnasta saisi verotuksessa tehdä kaksinkertaiset poistot säännönmukaisiin poistoihin verrattuna vuosina 20—23. Tällä pyritään tukemaan yritysten kasvu- ja investointimahdollisuuksia. Ehdotus lisää valtion nettolainanottoa 196 miljoonalla eurolla. Esityksen sisältämät uudet kohdenukset ovat tästä huolimatta erittäin tervetulleita.

Parannamme työllisyyttä ja osaavan työvoiman saatavuutta. Lisäämme ensi vuoden budjettiin 20 miljoonaa euroa jatkuvaan oppimiseen, osaamisen kehittämiseen ja osaavan työvoiman saatavuuden edistämiseen. Rahoitusta voidaan käyttää muun muassa muunto- ja lisäkoulutuksiin sekä nykyistä koulutustarjontaa täydentäviin lyhyempiin koulutuskokonaisuuksiin. Oppilaitosten ja korkeakoulujen osaamista tullaan hyödyntämään alueelliseen työvoimatarpeeseen vastaamisessa. Koulutus on paras ja pitkäjänteisin keino vahvistaa Suomen taloutta ja työllisyyttä. Parannamme kaikkien mahdollisuuksia oppia läpi pitelevän työuran, työllistyä toivomalleen alalle työuran eri vaiheissa ja lisäämme resilienssiä työelämän muutoksissa. Jatkuvan oppimisen parlamentaarinen työryhmä on aloittanut tämän kattavan kokonaisuuden valmistelun. Työhön kuuluu muun muassa jatkuvan oppimisen rahoitusmallin valmistelu sekä oppilaitosten, työntekijän ja työnantajien roolien selkeyttäminen jatkuvan oppimisen mahdollistamisessa.

Nyt esitetyt muutokset myös nostavat ympäristöjärjestöjen, rauhanjärjestöjen ja ulkoministeriön toimialaan liittyvien järjestöjen avustuksia, mikä vahvistaa kansalaisyhteiskuntaa ja turvaa järjestöjen toimintaedellytyksiä. Luonto- ja ympäristöjärjestöjen avustuksiin varataan 400 000 euron lisäys ensi vuodelle. Rahoituksella tuetaan sitä, että saamme järjestöt entistä paremmin mukaan tekemään kanssamme töitä luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseksi ja lajikadon pysäyttämiseksi. Tämä tarkoittaa, että lähikuukausina ja -vuo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2019 vp

sina käynnistyy ennätysmäärä luonnonhoito- ja ennallistamishankkeita. Järjestöt tekevät tärkeää työtä myös ilmastokriisin torjunnan eteen.

Järjestöjen edellytyksiä toimia ihmisoikeuksien edistämiseksi, kouluttaa ja tiedottaa maailmanpoliittisesta tilanteesta parannetaan, ja monella järjestöllä tuki palaa sille tasolle, millä se oli ennen edellisen hallituksen leikkauksia. Myös rauhanjärjestöjen tuki aikana, jolloin konfliktit lisääntyvät ja Suomikin satsaa taloudellisesti merkittävästi puolustuksen kehittämiseen, on varsin asianmukaista. Järjestöjen rooli on merkittävä koko yhteiskunnan kannalta. Vahva kansalaisyhteiskunta lisää kansalaisten osallistumismahdollisuuksia ja edistää kestävään kehitykseen kuuluvaa kokonaisvaltaista vastuunkantoa.

Kansalaisyhteiskunnalla on tärkeä rooli avoimen demokratian toimivuuden kannalta. Hallituksen päätös vahvistaa kansalaisyhteiskunnan roolia sekä kotimaassa että ulkomaille. Vihreille kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytysten varmistaminen on tärkeä arvokysymys. Laadukas työ vaatii myös riittäviä resursseja. Järjestöjen vastuulla on yhteiskunnassamme paljon osaamista ja asiantuntijuutta vaativia tehtäviä, joiden hyvästä hoidosta meidän tulee huolehtia.

Muutokset kantavat myös vastuuta rintamaveteraanien palveluista ja oikeudesta arvokkaaseen vanhuuteen. Kuten edustaja Kinnunen ja moni muukin täällä jo totesi, meille jokaiselle tulee mieleen isovanhempiemme ja vanhempiemme sukupolvien uhraukset ja yksilöiden tarinat, minullakin ukkini ja yhä elossa oleva 101-vuotias lottana toiminut mummini. He tekivät pyyteetöntä työtä tulevien sukupolvien, lasten ja nuorten eteen. Tämä fokus tulee myös meidän säilyttää työssämme.

19.15 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Tänään meillä on todella ollut surunpäivä, kun edustaja Antti Rantakangas on poistunut keskuudestamme. Otan myös lämpimästi osaa hänen läheistensä suruun. Itse muistelen suurella kunnioituksella ja lämmöllä Anttia. Olin hänen kanssaan talousvaliokunnassa yhden kauden ja nyt valtiovarainvaliokunnassa viime kauden ja tämän kauden tähän asti. Teimme hyvää yhteistyötä, ja hän oli aina hyvin reilu ja ystävällinen herrasmies. Erityisesti minua kosketti tietysti se, kun hän viime keskiviikkona viimeisessä istunnossaan antoi minulle henkilökohtaisesti kauniin tunnustuksen. Se jäi erittäin koskettavana sydämeeni. Sen voi lukea sieltä hänen viimeisestä puheenvuorostaan — tai ei se ollut siinä istunnossa hänen viimeinen puheenvuoronsa, mutta se on kyllä pöytäkirjattu siihen päivään viimeisenä, se oli ehkä hänen kolmanneksi viimeinen puheenvuoronsa.

Edustaja Rantakangas oli myös vahvasti kunnallismies, muun muassa Kunnallissalan kehittämissäätiön puheenjohtaja pitkään. Nyt kun käsittelemme tätä talousarvion täydennystä, niin katsoin, että täällä on tämä momentti ”Kuntien tukeminen” auki, toki vain siltä osin, että siellä poistojen väliaikaisesta kaksinkertaisesta korottamisesta johtuvat kuntien verotulomenetykset korvataan. Ihan oikein, niin pitää tehdä ja hallitusryhmän mukaan tapahduukin. On kuitenkin syytä todeta, että kuntatalous, josta täällä jonkin verran äskenkin puhuttiin, on todella äärimmäisen huolestuttavassa tilanteessa tässä maassa.

Kuntaliiton varatoimitusjohtaja, taloudesta vastaava Timo Reina kirjoitti vakavaa tekstiä blogissaan tässä aiemmin syksyllä. Hän totesi muun muassa, että kuntien verotuloprosentin korotuspaine vuoden 23 tasolla on keskimäärin 2,2 prosenttiyksikköä, alle 6 000 asukkaan kunnissa peräti 5,5 prosenttiyksikköä ja yli 3 prosenttiyksikköä se on kaikkiaan 187 kunnassa. Edelleen hän totesi, että kuntien lainakanta kasvaa, sen ennakoidaan kuntien ja kuntayhtymien osalta nousevan vuoteen 23 mennessä 9,6 miljardilla eurolla eli noin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2019 vp

44 prosentilla ja negatiivisen vuosikatteen kuntien lukumääräksi arvioidaan tänä vuonna 123 ja 152 vuonna 23, kun niitä oli viime vuonna 43 ja sitä edellisenä vuonna vain neljä.

Nyt pieniä muutoksia on toki tulossa. Tiedämme, että valtionosuudet kyllä kasvavat ja veromenetysten korvaus tulee kunnille, niin kuin tämä nyt auki olevakin asia osoittaa, mutta tämä noin 1,1 miljardin valtionosuuden lisäys, jossa on mukana tämä verotulomenetysten kompensatio, on kuitenkin edeltä sidottua rahaa, joten se ei todellisuudessa kuntien ahdinkoa juurikaan kevennä, vaan tästä huolimatta tilanne on niin kuin varatoimitusjohtaja Reina kirjoittaa.

Eli tilanne on huolestuttava. Siellä taustalla ovat lopulta kuntien palvelut ja niitä tarvitsevat ihmiset, vanhuksset, lapset ja sairaat. Kunnilla ei ole kovin suuria mahdollisuuksia sopeuttamiseen. Varatoimitusjohtaja Reina toteaa, että veroja ja maksuja korotettaneen ennätysellisesti, mikä taas on myrkkyä ostovoiman ja työllisyyden kehitykselle. Sitten hän toteaa, että investointeja karsitaan, lykätään ja priorisoidaan, mikä puolestaan lisää korjausvelkaa. Yt-neuvotteluja on käynnissä useissa kunnissa ja kuntayhtymissä, ja määrä kasvaa. Eli tilanne on huolestuttava, ja pienissä maaseutukunnissa se on kaikkein huolestuttavin, koska näkymä väestökehityksen, sekä ikäkehityksen että määrällisen kehityksen, osalta on vaikea.

Nämä tekijät edellyttävät sitä, että hallitus todella vakavasti paneutuu kuntatalouden kysymyksiin, ja olisin toivonut, että jo tässä tarkennuksessa olisi näihin reagoitu ja etsitty helpotusta enemmän kuin mitä nyt on löydetty.

19.21 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Kankaanniemen tavoin esitän aluksi osanottoni edustaja Antti Rantakankaan omaisille ja läheisille hänen poismenonsa johdosta. Se tuli meille muille edustajille, varmasti kaikille, hyvin suurena yllätyksenä ja järkytyksenä.

Mitä tähän täydentävään talousarvioesitykseen tulee, niin varmasti myös edustaja Rantakangas olisi ollut iloinen siitä, että tässä esityksessä muun muassa ehdotetaan korotettavaksi rintamalisän määrää nykyisestä noin 50 eurosta 125 euroon kuukaudessa ensi vuoden huhtikuun alusta alkaen. Tämä korotusesitys on ehdottoman kannatettava, ja se on eduskuntapuolueiden yhteisenä esityksenä tämän täydentävän talousarvion mitä ilmeisimmin parasta antia. Se on myös osoitus siitä, että nykyinen eduskunta on yli hallitus- ja oppositiorajojen huomattavasti veteraanimyönteisempi kuin esimerkiksi 60- ja 70-lukujen valtiopäivät olivat, kuten edustaja Vehviläinen tässä meitä hyvin muistutti. Tämä eduskunta myös ymmärtää veteraanien kansakuntamme puolesta tekemien suurten uhrausten valtavan merkityksen näin talvisodan alkamisen 80-vuotismuistojuhlan alla.

Arvoisa puhemies! Valitettavasti tämä esitys tulee hyvin monen veteraanin kannalta aivan liian myöhään, mutta on tietenkin parempi, että korotus viimein tehdään. On myös tärkeää, että aiemmin eduskunnan jo myöntämille rintamaveteraanien kotiin vietäville palveluille turvataan riittävä rahoitus tämän täydentävän talousarvion myötä. Vaikka kyse ei sinänsä ole varsinaisesti uudesta päätöksestä vaan aiemmin jo myönnetyn määräraha-arvion täsmentämisestä, on kuitenkin tärkeää varmistaa, että varat siihen tarkoitukseen riittävät. Perussuomalaiset ovatkin hyvin iloisia, että nämä uudistukset ovat nähneet ja näkevät päivänvalon ja niille turvataan riittävä rahoitus vuosikausien, jopa vuosikymmenten odotuksen jälkeen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2019 vp

19.24 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Usein kuulee kritiikkiä siitä, että ministeriöt toimivat siiloina ja erillään toisistaan. Nyt on hienoa, että työ- ja elinkeinoministeriö ja opetus- ja kulttuuriministeriö tekevät aitoa yhteistyötä työllisyyden edistämiseksi. Tässä hallituksen esityksessä osaavan työvoiman saatavuuden edistämiseksi opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle lisätään 20 miljoonaa euroa juuri tähän jatkuvaan oppimiseen ja osaamisen kehittämiseen, ja se tulee siirtona tuolta työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalta julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden momentilta.

OECD:n raportti kuvaa Suomen haasteita tässä jatkuvassa oppimisessa ja sen uudistamisessa. Raportin mukaan koulujärjestelmämme kannustaa osallistumaan vain ja ainoastaan, tai ainakin liikaa, tutkintoon johtavaan koulutukseen, vaikka se ei välttämättä aina ole edes luontevaa. Siihen tietysti ohjaa se, että tutkintoon johtava koulutus on maksutonta, se on avointa ja siihen liittyvät nämä etuudet. Ja totta kai se on joskus hyvinkin tarkoituksenmukaista: jos vaihdetaan alaa täysin, tehdään uusi tutkinto. Mutta ei se ole aina tehokkain tapa — joskus voidaan tehdä vaikkapa tutkinnon osa tai lyhyempi kurssimoduuli. Ja se, että aikuiset tekevät useita tutkintoja, saattaa heikentää nuorten pääsyä koulutukseen. Meillä on myöskin koulutustarjonnassamme puutteita ja aukkoja. Meiltä puuttuu lyhyitä ja työelämää palvelevia koulutuksia, puuttuu tällaisia vaihtoehtoja ammatillisen osaamisen tason nostamiseksi, ja tähän toivon, että tämä 20 miljoonaa osaltaan vastaa.

19.26 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Edellisessä asiakohdassa aika useissa puheenvuoroissa penättiin hallituksen työllisyystoimia. Tässä meillä on nyt yksi tärkeä, hyvä työllisyystoimi, kun yrityselämää pyritään edistämään ja antamaan yrityksille lisää toimintaedellytyksiä investointien tuplapoistoilla. Tämä toteuttaa keskustan linjaa, meille on hyvin tärkeä ja aivan ehdoton edellytys ja ehto, että hallituksen täytyy pyrkiä kaikin tavoin edistämään yrittäjyyttä meidän maassamme. Meillehän hallituksen osallistumisen ehtona oli muun muassa se, että yritysten verotus ei saa kiristyä. Meille on tärkeää, että yrityksillä on vakaa ja ennustettava toimintaympäristö, koska uudet työpaikat syntyvät pääasiassa ja pääosin pieniin ja keskisuuriin yrityksiin. Siksi on niin tärkeää, että me edistämme yrityselämää erilaisin keinoin ja kannustimin, kuten tässä kyseessä olevien tuplapoistojen kautta.

Tässä yhteydessä haluan kiittää edustajatovereita, Kankaanniemeä, Kinnusta, Saviota, kaikkia, jotka ovat kauniisti muistaneet meidän edustajatoveriamme, poisnukkunutta Antti Rantakangasta. Tässä yhteydessä myös itse haluan todeta sen, että nyt kun noita kukkia tuolla eturivissä katselee, niin mieli on sillä tavalla pysähtynyt, että on hankala uskoa, että Antti on poissa. Mutta niin kuin täällä on tullut esille, niin muisto Antista ja hänen rakentavasta, kaikki osapuolet huomioon ottavasta toiminnastaan kantaa ja myöskin näyttää meille esikuvaa.

Itse uutena edustajana sain oppia tuntemaan Anttia ja opin häneltä paljon ja monessa hänen tukeuduin, ja Antti aina mielellään auttoi ja antoi neuvoja ja ohjeita. Ja niin kuin muistamme Antin, hänellä oli hyvin sana hallussa, ja hän löysi hyviä kehittämisideoita, ja hänellä oli halu rakentaa tätä yhteistä isänmaata. Häneltä löytyi myös sellainen mukava pilke silmäkulmasta. Hänen kanssaan oli aina mukava kohdata. Lämmöllä muistamme Anttia ja toivotamme hänen omaisilleen ja läheisilleen voimia ja siunausta surun ja eroikävän keskelle.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2019 vp

19.29 **Pasi Kivisaari kesk:** Arvoisa herra puhemies! Arvokkaita puheenvuoroja, ja itsekin uskon, että edustaja Antti Rantakangas katselee meitä jossain ja kehottaa meitä jatkamaan työtä paremman tulevaisuuden ja paremman huomisen puolesta.

Uskoisin, että tässä keskustelussa olemme varmasti kovin yhtä mieltä talousarvioesityksessä kohdistetuista toimista niin veteraaneille, merenkulun innovaatiotukeen, vaikkapa Pelastusopistolle tai tuplapoistojen osalta, mutta olen kyllä edustaja Kinnusen kanssa hyvin pitkälle samaa mieltä, että tämä osaavan työvoiman saatavuuteen vastaaminen on yksi merkittävistä keinoista, joita hallitus lähtee talousarvioesityksessä toimenpiteenä suorittamaan. Siis ensi vuoden talousarviosta tämä mainittu 20 miljoonaa euroa kohdistetaan nopeasti vaikuttaviin koulutus- ja työllisyyspalveluihin. Tällaisella uudella rahoituksella täydennetään nykyisiä koulutusmahdollisuuksia ja parannetaan työelämän muutoksiin varautumista. On tosiasia, että Suomessa on monin paikoin työvoimapula, ja tällaisella pienellä, ketterällä ja nopealla täsmäkoulutuksella voidaan pätevöittää ihmisiä aloille, jotka vaativat lisää tekijöitä. Nämä muunto- ja lisäkoulutukset sekä muut tukitoimet totta kai kannattaa käynnistää aloilla, joissa sitä pulaa on osaavasta työvoimasta. Tavoitteena on ilman muuta, että kouluttautumisen mahdollisuus sallitaan myöskin työn ohessa ja että koulutukset käynnistetään mahdollisimman nopealla aikataululla, niin että työvoimapulan haasteisiin pystytään vastaamaan.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.